

Стан і перспективи наукового забезпечення розвитку харчової промисловості в Україні.

Бюро президії НААН України зазначає, що на сьогодні наукові установи продовольчого сегмента Національної академії аграрних наук України здійснюють наукове забезпечення реалізації Програми дій Президента України в 2010–2014 рр. «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава». У Програмі важливим для зміцнення продовольчої безпеки є наукове забезпечення розвитку продовольчого ринку й базових галузей харчової промисловості на інноваційній основі, розробка законодавчих актів і нормативно-технічної документації, формування продовольчої складової споживчого кошику населення завдяки збалансованого розвитку підгалузей харчової промисловості.

Харчова промисловість є базовою складовою аграрного сектору економіки держави й безпосередньо впливає на формування її продовольчої безпеки. <...> Наразі найгострішими проблемами розвитку галузі є:

- нарощування обсягів виробництва якісної сільськогосподарської сировини та вдосконалення технологій її переробки й зберігання;
- упровадження у виробництво сучасних технологій та обладнання, що забезпечують належний рівень якості продукції та її конкурентоспроможність.

У вирішенні цих завдань важлива роль відводиться науковому забезпеченню галузі, яке в складі Відділення аграрної економіки й продовольства Національної академії аграрних наук України здійснюють лише три наукові установи: Інститут продовольчих ресурсів НААН України, Національний інститут винограду і вина «Магарач», Український науково-дослідний інститут олій та жирів НААН України. Головною установою із забезпечення галузі є Інститут продовольчих ресурсів НААН України. Структура й науковий потенціал інститутів НААН дає змогу забезпечити зазначені вище пріоритети Президента України, уряду й комплексно вирішувати потреби м'ясної, молочної, виноробної, олійно-жирової і частково рибної, плодоовочеконсервної галузей і підгалузей. Науковий супровід хлібопекарської, борошномельно-круп'яної, комбікормової, цукрової, спиртової, лікєро-горілчаної і соляної підгалузей здійснюють ВНЗ та наукові установи Департаменту продовольства Міністерства аграрної політики та продовольства України. Решта підгалузей харчової промисловості на сьогодні, на жаль, залишається без наукового забезпечення. З метою посилення наукового забезпечення протягом 2012 р. розроблено й затверджено президією НААН України й узгоджено з Міністерством аграрної політики та продовольства України ПНД 44 «Наукові засади

розвитку харчової промисловості»; концептуальні засади щодо координації наукових досліджень з продовольства в системі НААН України й зініційовано створення Наукового центру «Інститут інноваційних харчових технологій» на базі Українського науково-дослідного інституту спирту і біотехнології продовольчих продуктів і Державної наукової установи «Український науково-дослідний інститут цукрової промисловості».

Науковий потенціал (19 докторів і 80 кандидатів наук) інститутів НААН України зосереджено над виконанням чотирьох ПНД і двох підпрограм. Затребуваність і результативність досліджень учених засвідчують ряд показників.

<...> У напрямі наукового забезпечення харчової і переробної промисловості вченими за останні два роки розроблено 34 новації, 44 стандарти, вісім виробничих і методичних рекомендацій, чотири методики, сім методів, а також передано для впровадження у виробництво 466 науково-технічних розробок на суму 9484 тис. грн.

Разом з тим для практичної реалізації наукових розробок є ряд труднощів, які перешкоджають їх упровадженню на підприємствах галузі. У цьому напрямі доцільно забезпечити реалізацію пілотних інноваційних проектів за рахунок бюджетних коштів, а також звільнити наукові установи від проходження тендерної процедури виконання робіт дослідними підприємствами, що входять до їх мережі. Для підвищення якості харчової продукції, яка виробляється вітчизняними підприємствами, необхідно забезпечити незалежний системний контроль з боку держави за дотриманням виробниками встановлених вимог, а також забезпечити науковий супровід упровадження систем керування якістю, сучасних методів контролювання показників сировини й готової продукції.

<...> Основними завданнями у сфері продовольчого забезпечення, які визначають подальшу перспективу розвитку харчової і переробної галузі, зокрема, є наявність харчових продуктів у достатній кількості, їх доступність для всіх верств населення, раціональне харчування і безпечність харчових продуктів для здоров'я (*Про засідання бюро президії Національної академії аграрних наук України з питання: «Стан і перспективи наукового забезпечення розвитку харчової промисловості в Україні» // Національна академія аграрних наук України (<http://www.uaan.gov.ua>). – 2012. – 21.11).*